

Tevbede Acele Etmek, Ticarette Güvenilir Olmak

Rabbimiz cümlemizi yolunda daim eylesin. Hayırlara muvaffak eylesin. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in mübarek hadîs-i şerîflerinden, o gül bahçesinden bir demet, bir buket okuyacağız, teallüm edeceğiz, tefeyyüz edeceğiz. Fakat bunların bize kadar gelmesinde emeği geçmiş nice mübarek insanlar var. Başta Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in rûh-u pâkine bir hediye-i Kur'âniye olsun diye hediye etmek üzere ve onun mübarek ashâbının, cümle etbâının ve ahabâbının ruhlarına ayrı ayrı hediye olsun diye; Hz. Âdem atamız *aleyhisselam*'dan Efendimiz Muhammed-i Mustafâ'ya kadar yeryüzünün nice diyarlarında nice ümmetlere vazifeli olarak gönderilmiş ve Allah'ın emirlerini tebliğ etmiş olan cümle enbiyâ ve mürselînin ruhlarına hediye olsun diye; yine o zamanlardan bu zamanlara Allah'ın yeryüzünden nice mübarek sevgili kulları gelmiş geçmiştir, o evliyâsının ruhlarına hediye olsun diye; ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşitleri, mürebbîleri ulemâ-i muhakkıkîn,

meşâyih-i vâsilîn, sâdât-ı turûk-u aliyyemizin ve halifelerinin ve müritlerinin ve muhiblerinin ruhlarına hediye olsun diye; bu hadîs-i şerîfleri bize kadar nakil ve rivayet etmiş olan râvilerin ve hadis alimlerinin ruhlarına hediye olsun diye; okuduğumuz *Râmûzü'l-ehâdîs* isimli hadis koleksiyonunu toplamış olan büyük muhaddis Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi hazretlerinin ruhuna hediye olsun diye; kendisinden feyz alıp yetiştiğimiz, el aldığımız Hocamız *merhum ve mağfûrun leh* es-Seyyid Mehmed Zahid Kotku hazretlerinin ruhuna hediye olsun diye; uzaktan ve yakından nice zahmetler çekip bu hadis dersine gelmiş olan siz kardeşlerimizin ve diğer dostlarımızın ve ihvânımızın âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin, geçmişlerinin, yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye; biz yaşayan mü'minlerin, müslümanların da Rabbimiz'in rızasına uygun ömür sürüp, sevdiği amelleri işleyip huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olsun diye; şu dersimize başlamadan önce bir *Fâtiha*, üç *Ihlâs-ı Şerîf* okuyalım, o mübareklere hediye edelim, öyle başlayalım.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Râmûzü'l-ehâdîs kitabınının 197. sayfasınının birinci hadisinde Enes *radıyallahu anh'*ın Peygamber Efendimiz'in şöyle buyurduğunu rivayet ettiğini görüyoruz:

a. **Günaha Tevbe Eden Hiç Günah İşlememiş Gibidir**

Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurmuşlar ki;

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ وَإِذَا أَحَبَّ
اللَّهُ عَبْدًا لَمْ يَضُرَّهُ ذَنْبٌ

et-Tâibu mine'zzenbi ke-men lâ zenbe lehû ve izâ ehabbe'llâhu abden lem yedurrahû zenbün.

et-Tâibu mine'zzenbi ke-men lâ zenbe lehû. “Günahtan dönmüş ve tevbe etmiş olan kişi sanki hiç günah işlememiş insan gibidir.” *Ve izâ ehabbe'llâhu abden.* “Allah *celle celâlüh* bir kulu sevdi mi, severse...” *Lem yedurrahû zenbün.* “Günah ona zarar veremez.”

Allah bir kulu sevdi mi, günah ona zarar vermez.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Hepimiz Allah'ın âciz ve nâçiz kullarıyız. Boşuna böbürlenmeyelim. Allah bizi iman şerefiyle müşerref eylemiş. Akıl ve insaf vermiş. Hatamızı biliyoruz. Çok kusurlu kullarız. Çok zayıfız. Çok âciziz. Çok nâçiziz. Şeytan bizi sık sık kandırır. Nefis bizi sık sık arzularının peşinden koşturur. Rabbimiz bize nice nimetler bahşeder, biz de o nimetlerin şükrünü ödemekten âciziz. Şükrünü ödeyemediğimiz gibi, hem Rabbimiz'in nimetlerini yeriz hem de yine her gün, her dem, her an hatada oluruz.

Acaba bizim halimiz ne olacak?

Acep bize Rabbimiz “kulum” diyecek mi?

Acep yaptıklarımızdan dolayı bizi cezalandıracak mı?

Acep ateşlere atıp çatır çatır yakacak mı?

Azap edecek mi?

Yoksa yüzümüzün karasına bakmayıp başgışlayacak mı?

Bizi bu düşünce öldürürdü. Bu düşünce-den ölürdük. Daha âhirete göçmeden ölürdük

ama Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri lütf u keremle buyurmuş ki;

“Bir kul günahın günah olduğunu anlayıp da, pişmanlık duyup da döndü mü, tevbe etti mi günah işlememiş gibi olur. Allah affeder.”

Yalnız burada bir şeyi açıklamam lazım:

Tevbe, dil ile *estağfirullah...*, *Allahümme'ğfirlî...*, “Tevbe yâ Rabbi!”, “Affet yâ Rabbi!”, “Bağışla yâ Rabbi!” demekten ibaret değildir. Tevbenin Arapça mânası “dönmek” demektir.

et-Tâibu mine'zzenbi “günahtan dönen” demek.

Sen günahı bıraktın mı?

“Yok, bırakmadım hocam. Yarın bu günahı yine yaparım. Yarın yine giderim, içkimi satarım. Yine içkimi içerim. Yine namazımı boşlarım. Yine gıybetimi yaparım...”

Olmadı. Dönmedin ki günahtan! Günahtan döneceksin.

Tevbe dil ile olursa yalancılardan tevbesidir. “Tevbe yâ Rabbi” diyor.

Ne demek yani?

“Döndüm yâ Rabbi” diyor, dönmemiş.

Olmaz. Günahtan dönecek. Pişman olacak, ağlayacak.

Tevbenin ne kadar zor bir şey olduğunu, Tevbe sûresini okuyun, oradaki;

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا

Ve ale'sselâseti'llezîne hullifû¹ âyet-i kerîmesinin tefsirlerini okuyun. Sebeb-i nüzûlünü okuyun. Görün bakalım tevbe ne kadar zormuş!..

Üç kişi var, savaştan geri kalmış da 53 gün ızdırap içinde kıvranıyorlar.

“Allah acaba affetti mi, affetmedi mi?..”

Resûlullah Efendimiz, “Yürüyün cihada!” demiş de gecikmişler.

Üç kişi gecikmişler, cihada gitmemişler. Namaz kılıyorlar, ibadetlerini yapıyorlar ama

¹ 9/Tevbe, 118.

Resûlullah'ın buyruğunu tutmadılar, savaşa gitmediler. 53 gün...

إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ

İzâ dâkad aleyhimü'l-ardu bimâ rahubet.

“Yeryüzü onca genişliğine rağmen onların başına dar geldi.”²

Şu gökyüzü dar geldi onlara. Doğduklarına pişman oldular. Ağladılar, üzüldüler, ölümü istediler. Ne hallere düştüler...

Çok üzüldüler de 53 gün sonra “tevbeleri Allah tarafından kabul oldu” diye âyet indi.

Tevbe oyuncak değil! Döndüysen erkekçe dön, günaha bir daha düşme! Döndüysen Allah Teâlâ hazretlerine kul ol, kullukta yürü.

Ama yürürken yine hata etmez miyiz?

Tabii hatasız kul olmaz, yine hata edersin ama düşmemeye çalış. Gayret et, dişini sık, gevşek kul olma, sağlam niyetli ol, azimli ol; yine düşersen yine kalkarsın. Bin defa düşsen,

² 9/Tevbe, 118.

kalksan, tevbeni Allah kabul eder. Ama içinden sağlam bir niyetle döneceksin. Pişmanlık duyacaksın. Günahından öğreneceksin. Kendine kızacaksın. “Nedir benim bu yaptığım?!” diyeceksin. “Bir daha yapmayacağım!” diyeceksin. “Söz!” diyeceksin.

Ama o sözü söylediğin zaman; “Yarın bunu yine ben yaparım, yapacağım. Arkadaşlarla buluşuruz, yine o günahı işleriz.” diye değil; “Artık yapmayacağım. Buluşmayacağım. Olmayacak, bitti!” diyeceksin.

Yine yaparsan Allah yine affeder. Ama halis niyetle yapmamaya azmetmiş olacaksın.

Böyle bir tevbeyle tevbe eden kimseyi Allah sever.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ

Inne'llâhe yuhibbu'ttevvâbîn. “Allah tevbe edenleri sever.”³

³ 2/Bakara, 222.

Ama dikkat ederseniz [hadiste] “tâib” diyor, [âyette] “tevvâb” diyor. *Tevvâb* demek, “tevbeyi çok yapan” demek.

Muhterem kardeşlerim!

Madem günahı çok işliyoruz, o halde tevbeyi de çok yapmalıyız. Her zaman tevbe etmeliyiz.

“Yâ Rabbi, bilerek yaptıklarına tevbeler olsun! Yâ Rabbi, bilmeyerek ettiğim hatalara, kırdığım potlara, cahilliklere de tevbe olsun! Bilmediklerimi de bağışla, bildiklerimi de bağışla!” diye Allah’tan çok tevbe edip affımızı çok istemeliyiz.

Hadîs-i şerîfin ikinci cümlesi:

Ve izâ ehabbe’llâhu abden lem yedurrahû zenbün. “Allah bir kulu sevdi mi günah ona tesir etmez.”

Ne demek?

“Sen Allah’ın sevgili kuluysan işle işleyebileceğin kadar günah...” demek mi bu?

Hayır!

Allah’ı seven kul günaha bakar mı?

Allah'ın rızasına aykırı bir şey yapmaktan tir tir titrer! “Allah beni sevmezse halim nice olur. İltifatından mahrum kalırsam halim nice olur!..” diye dünyalar başına dar gelir.

“Allah bir kulu sevdi mi günah zarar vermez.” ne demek?

İnne'llâhe yuhibbu'ttevvâbîn âyetinden anla. Allah tevbe edenleri sever. Sevdiği zaman affeder. Sevdiği için de günah ona zarar vermez. Çünkü affediyor... Affettiği için zarar vermez.

O bakımdan,

Allah diyelim dâim,

Yolda duralım kâim,

Her zaman tevbe ve istiğfar edelim, göz-yaşı dökelim. Sabahları, akşamları kendimizi hesaba çekelim. Sık sık yalnız kaldığımız zaman sükûtumuz tefekkür olsun, “Ben ne haltlar işledim? Acaba ne potlar kırdım?..” diye.

Hakikaten insan kendisini böyle kontrol altında tutarsa, yaptıklarını kritik ederse o zaman kâmil insan olmaya doğru gelişir.

“Geçen gün yaptığım şeyi bir daha yapmayayım. Bu sabah yaptığım şeyi bir daha yapmayayım.” diye diye her gün bir kusurunu düzeltse, bir senede 365 tane kusur düzelir. Bir insanda da kusur kaynıyor değil ki... Müslüman Allah yolunda gitmek istiyor. Yavaş yavaş, yavaş yavaş bir de bakarsınız Allah’ın iyi kulu olur, sevgili kulu olur.

Allah bir kulu sevdi mi, sevgili kulu oldu mu, onun sahip olduğu mükâfatların haddi hesabı olmaz. Allah bir kulu sevdi mi gören gözü olur, duyan-işiten kulağı olur, söyleyen dili olur, tutan eli olur, yürüyen ayağı olur. Allahu Teâlâ hazretleri ona başka insanların görmediğini gösterir, duymadığını duyurur, yapamadığını yaptırır, gidemediği yere götürür.

Bütün iş, Allah’ın kulu olmakta...

Hocamız *rahmetullahi aleyh*, mekânı cennet olsun;

“Şeyhlik boş... Müritlik boş... Zenginlik boş... Başkanlık boş... Reislük boş...” Hepsi boş, boş, boş, boş... “Hüner, Allah’ın sevgili kulu olmakta!” diyor.

Allah’ın sevgili kulu olana ne mutlu!

Onun için Allah'ın sevgisi nasıl kazanılır diye biraz ona çalışalım, onu anlamaya çalışalım. Allah'ın sevgili kulu olmanın tedbirlerini alalım.

Rabbimiz bizi günahlardan kurtarsın. Edepli kul eylesin. Bunca nimetleri yiyip de her gün ona âsî olacağımıza, nimetlerinin fiilî şükrü olan salih amellere yönelelim, hayırlı işler yapalım, hayırlı kul olalım, verimli kul olalım. Arkamızda hayır kalsın. Kendimiz gitsek bile...

“At ölür, meydan kalır. Yiğit ölür, şan kalır.”

Hepimizin geride İslâmî yönden bir şânı, şerefi kalsın.

Rabbimiz cümlemizi hayırlara muvaffak eylesin.

Allah bir kulu sevdi mi hayrı ilham eder, şerri yapmamaya güç kuvvet verir, tevîkîni refîk eder, günahlara düşürmez ve yolunda yürütür, yürütür;

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ . ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ
وَادْخُلِي . رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً . فَادْخُلِي فِي عِبَادِي
جَنَّاتِي .

Yâ eyyetühe'nnefsü'l-mutmainneh. İrcî ilâ rabbiki râdiyeten merdiyyeh. Fedhulî fî ibâdî. Vedhulî cennetî⁴ dediği gibi âyet-i kerîmelerde, öyle buyurduğu kulları zümresine dahil eyler.

b. Günaha Devam Ederken Tevbe Ya Rab Diyen Allah'la Alay Etmiş Gibidir

İkinci hadîs-i şerîf:

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ
وَالْمُسْتَغْفِرُ مِنَ الذَّنْبِ وَهُوَ مُقِيمٌ عَلَيْهِ
كَالْمُسْتَهْزِئِ بِرَبِّهِ وَمَنْ آذَىٰ مُسْلِمًا كَانَ عَلَيْهِ
مِنَ الذُّنُوبِ مِثْلُ مَنَابِتِ النَّخْلِ

et-Tâibu mine'zzenbi ke-men lâ zenbe lehû ve'l-mustağfiru mine'zzenbi ve hüve

⁴ 87/Fecr, 27-30

mukîmun aleyhi ke'l-müstehzii bi-rabbihî ve men âzâ müslimen kâne aleyhi mine'zzünûbi mislü menâbiti'nnaqli.

Bu hadîs-i şerîfin râvisi İbn Abbas *radıyalahu anh.*

et-Tâibu mine'zzenbi ke-men lâ zenbe lehû. “Günahına tevbe eden kul sanki hiç günah işlememiş gibi olur.” buyuruyor.

Ama arkasından başka bir cümlesini de rivayet ediyor Peygamber Efendimiz'in;

Ve'l-mustağfiru mine'zzenbi ve hüve mukîmun aleyhi ke'l-müstehzii bi-rabbihî.

Bakın biz farkına varmadan ne kadar muazzam veballi şeyler yapıyoruz...

“Günahta-günahı yapmaya devam edip dururken ‘Tevbe yâ Rabbi! Estağfirullah yâ Rabbi!’ diyen, tevbe ve istiğfar eden kimse Rabbi ile istihza eden gibidir! Allah’la alay eden gibidir!”

Günaha devam etmek ne kadar tehlikeli...

İnsan verdiği söze sadık olmalı. “Tevbe” dediği zaman günahta ısrar etmemeli. Günaha

devam edip dururken *estağfirullah, estağfirullah...* demek, Allah’la alay etmek gibi oluyor. Onun için lütfen bu noktaya dikkat edelim. Tevbemize sadık olalım. “Tevbe” dedikten sonra yalpalamayalım, bocalamayalım. Çünkü Allah’la alay etti mi bir insan mahvolur. Allah’la alay etme durumuna geldi mi bir insan helak olur, toz olur. Tozları havalara savrulur.

Allahu Teâlâ hazretleri bizi bu duruma düşürmesin. Edepli kulu eylesin.

Aynı hadîs-i şerîfin içinde üçüncü bir cümle daha geliyor arkasından:

Men âzâ müslimen. “İslâm’a girmiş olan bir kimseye ezâ veren kişi.” *Kâne aleyhi mine’zzünûbi mislü menâbiti’nnahli.* “O insanın o kadar çok günahı olur ki hurma ağaçlarının çok çok bittiği yerler gibi günahları olur.”

O halde bir noktayı daha öğrenmiş olduk. O nokta neymiş?

Müslümana ezâ vermemek. Müslümanı üzmemek. Müslümana sıkıntı vermemek. Müslümana zarar vermemek.

“Bunun günahı hurmalıklardaki hurmalar kadar çok olur.” diyor. Yani hurmalar salkım salkım olur, ağaçlardan salkım salkım aşağıya sallanır. Müslümanı ezalandıran bir kişi salkım salkım, demet demet, deste deste günaha batmış olur.

Demek ki Peygamber Efendimiz aynı hadîs-i şerîfin içinde üç noktaya işaret etti.

Bir[incisi]; günah işlemişsen tevbe et, tevbe ettiğin zaman günah işlememiş gibi olursun.

[İkincisi;] günaha devam ederken *estağfirullah* dersin Allah’la alay etmiş gibi olursun. Sakın ha, tevbe ettikten sonra tekrar günaha düşme!

Üçüncüsü; “Hangi şeyler günahtır?” diye düşünecek olursan, en başta gelen salkım salkım günah müslümanı ezâlandırmaktır. En büyüğü odur.

Üç cümlenin birbiriyle irtibatı böyle.

Demek ki günahların en önemlileri, salkım saçak püsküllüsü, -bela var, püsküllü bela var. “Sen benim başıma püsküllü bela mısınız?” deriz

halk konuşmasında- bolu, gayet fazla olanı neymiş?

Müslümanı ezâlandırmak.

İşte dedelerimizin geçimi... İşte dedelerimizin komşuluğu... İşte dedelerimizin sabrı... İşte ecdadımızın arkadaşlığı... İşte dedelerimizin kardeşliğinin kaynağı! İşte görülüyor.

Bu hadîs-i şerîfi duyan bir insan bir daha bir müslümana ezâ verir mi?

Bir müslüman neden ezâlanır?

Gidersin bir yumruk vurursun, ezâlanır. Malına tecavüz edersin, ezâlanır. Aleyhinde konuşursun, ezâlanır. Kıracak bir şey yaparsın, ezâlanır.

Demek ki bedenine zarar vermeyeceğiz. Malına zarar vermeyeceğiz. İrzına, namusuna zarar vermeyeceğiz. Ailesine, çoluk çocuğuna zarar vermeyeceğiz. Sevdiği şeylere dokunursan, onlara da üzülür, onlara da zarar vermeyeceğiz.

Eski insanlardan bir tanesi, hoca efendi bir ders veriyormuş da, hava sıcak olduğundan mescidin ön tarafı, kapısı açılmış. Belki de

oraların mescitlerinin arka tarafı duvar bile olmuyor, sıcak olduğu için bir tarafı gölgelik oluyor. Ama herhalde bir avlusu vardır, bir kapısı vardır. Hoca efendi dersi verirken arada bir dersi bırakıp ayağa kalkıyormuş, sonra tekrar oturuyormuş. Sonra tekrar ayağa kalkıyormuş, tekrar oturuyormuş. Demişler;

“Ne oluyor hocam, niçin böyle ikide birde dersi bırakıp ayağa kalkıyorsun?”

Demiş ki;

“Hocamın torunu geçiyor oradan da, onu görünce [kalkıyorum.]”

Hocaya hürmet, hocanın çocuğuna hürmet, hocanın torununa hürmet ne kadar yüksek ki kapının önünden onun çocuğu geçiyor ki hocasına hürmetten ayağa kalkıyor.

Biz de bir otobüste birisiyle Çemberlitaş’tan Beyazıt’a doğru gidiyoruz. Otobüsün içindeyiz. O yaşlı olduğu için oturuyordu, ben de ayaktaydım. Otobüsün içinde oturduğu yerde ayağa kalktı. “Ne oldu?” dedim, düşündüm. Hocası yan tarafta kabristanda medfun, hocasının kabrinin yanından otobüs geçerken otobüsün içinde ayağa kalkıyor!

İşte vefa... İşte sevgi... İşte saygı... İşte müslümanın müslümana bakış tarzı... İşte müslüman toplum... İnsanlar has, hakiki müslüman olduğu zaman, işte toplumun hali...

Onun için ülkelerde idareci olup İslâm'ı tahrip edenler cemiyeti tahrip ediyorlar. İnsanlığı tahrip ediyorlar. İnsanlığın huzurunu tahrip ediyorlar. Kendilerini ve âhiretlerini tahrip ediyorlar. Çünkü bakın İslâm insanları birbirine nasıl kaynaştırıyor.

Rabbimiz hepimizi müslümanlar için faydalı eylesin. Hiçbir müslümana bizim elimizden, dilimizden bir zarar gelmesin, muzırlık çıkmasın.

c. Emin, Doğru Sözlü, Müslümanlığı Sağlam Tüccar Şehitlerle Beraberdir

Üçüncü hadîs-i şerîf:

التَّاجِرُ الْأَمِينُ الصَّدُوقُ الْمُسْلِمُ مَعَ الشُّهَدَاءِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ

*et-Tâcirü'l-emînü'ssadûku el-müslimu
mea'sşühedâi yevme'l-kıyâmeti.*

Abdullah b. Ömer *radıyallahu an-humâ*'dan, üç mühim hadis kitabından rivayet edilmiş, nakledilmiş bir hadîs-i şerîf. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki;

“Emniyetli, çok doğru sözlü ve Müslümanlığı sağlam bir tüccar, kıyamet gününde şehitlerle beraberdir. Şehitlerle yan yanadır.”

Tüccar olanlara, nazar-ı dikkatlerine arzederiz.

Üç sıfatını söylüyor: *et-Tâcirü'l-emînü'ssadûku'l-müslimu*.

Bir; emin olacak, güvenilir olacak. Aldatmaca yok, hile yok. Emniyetli olacak.

İki; doğru sözlü olacak.

“Vallahi idare etmez.” “Bundan daha çok verdiler de vermedim.”

Çeşit çeşit, yalan yanlış şeyler söylüyorlar. Doğru sözlü olacak, yalan söylemeyecek. Çünkü *sadûk* mübalağa sîgasıdır. *Gafûr* gibi *faûl* vezninde mübalağa sîgasıdır. “Sadık” de-

miyor. *et-Tâcirü'ssâdik* demiyor, yani “sözünde doğru olan” demiyor. *Sadûk* diyor; sadakatte, doğrulukta çok ileri olacak.

Dosdoğru olacak. Faturada hile yapmayacak. Tartıda hile yapmayacak. Ölçüde hile yapmayacak. Malının kusuru varsa saklamayacak. Alırken ayıplarını çok döküp de karşısındaki malını kötülemeyecek. Borcu olduğu zaman vaktinde ödeyecek. Alacağı olduğu zaman borçlunun gırtlığına basmayacak. Doğru sözlü, doğru özlü bir insan olacak. Güvenilir insan olacak.

Bizim kardeşlerimizden bir tanesi -bunu misal olarak verebilirim- demir ticareti yaparken üç ayda bir, altı ayda bir ayar yaparlarmış. Baskülü, kantarı o ayarda düzeltirlermiş. İkinci ayarda bakmış ki kantar bozuk.

Ne kadar bozuk?

1 tonda 50 kilo, 100 kilo az tartıyor, çok gösteriyor. 900 kiloyu 1 ton gösteriyor veya 950 kiloyu 1 ton gösteriyor.

“Eyvah! Ben ne yapacağım?..”

Hemen bir önceki ayar tarihinden şimdiki ayar tarihine kadar mal sattığı bütün tüccarların faturalarını çıkartmış. O kadar yüzdeyi ilave etmiş, eklemiş, çıkartmış, hesaplamış; onların paralarını geri göndermiş. Belki bas-kül, kantar hemen ilk ayardan sonra bozulmadı ama ihtiyaten ilk ayardan ikinci ayara kadar aradaki bütün alışveriş yapanların -sanki kantar bozukmuş gibi düşünmüş- “%5 fazla almışım ben bunlardan” diye paralarını adreslerine postalamış.

İşte doğru tüccar...

Tartıda hile yapmamak Kur’ân-ı Kerîm’de bildiriliyor.

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ .

Veylül lil mutaffifîn.

Ticaret hayatı önemli bir şey. Herkes bir şeyler alıyor, veriyor. Orada aldatma müslümana yakışmaz.

Bir, emin olacak. İki, çok doğru sözlü olacak. Üç, müslim olacak, müslüman olacak. Veyahut kendi nefsini Rabbine tam teslim etmiş olacak, mütevekkil...

Dükkân, leblebici dükkânı, kuruyemişçi dükkânı. Çocuk söylüyor;

“Maalesef babam getirdi içki de satmaya başladı dükkânda.” diyor.

“Neden?” dedim.

“Çünkü hocam” dedi, “nasıl bizler içki satan bakkallardan alışveriş etmek istemiyorsak, içki satmayan bakkal arıyorsak, onlar da içki satmayan leblebiciden, kuruyemişçiden meze almıyorlar.”

“Almasınlar!” dedim. Almasın. Benim malımın da doğru düzgün insana gitmesi benim için şereftir. Eğri bir insana gitmemesi [iyidir.] O haramı işlememesi lazım.

Kendisi içmese bile içilen bir şeyi satmak da haramdır. Taşımak bile haramdır. Kasasını taşıyamaz. Kamyonla da taşıyamaz, sırtında kamyonundan indirip dükkâna da koyamaz.

“Müslim” demek, müslüman olmuş mânâsına gelebilir. Bir de;

أَسْلَمْتُ وَجْهِي لِلَّهِ .

eslemtü vechiye lillâhi dediği gibi Kur'ân-ı Kerîm'de İbrahim *aleyhisselam*'ın; insanın kendisini Rabbine teslim etmesi demek. Yani teslimiyetli kul.

“Bu içkiyi satmazsak alışverişimiz az oluyor, müşteri gelmiyor.”

Kazancı sana müşteri vermiyor ki; kazancı sana Allah veriyor. Haramdan çok kazanmak imkânı olduğuna göre hırsızlık yap, rüşvet al, zulmet, gadir et, haksızlık yap; madem öyle haramdan korkmuyorsun...

Ha hırsızlık yapmışsın... “Onu yapmam.”
Ha gadir etmişsin. Ha yol kesmişsin. Ha da başka haram işlemişsin... Haramın hepsi haramdır. Hatta ârifler diyorlar ki;

“Haramın hepsi Allah'a karşı işlenmiş bir suç olduğu için günahın büyüğü, küçüğü olmaz.”

Hani “kebâir” deniliyor, “seğâir” deniliyor, “büyük günah, küçük günah” deniliyor. “Günahın büyüğü, küçüğü olmaz.” demiş bazı ârifler.

Neden?

Kime karşı işliyorsun? Küçük de olsa kime karşı işliyorsun, onu düşün.

Kimisi; “Efendim bu günah küçük.” diyor.

Küçük günah ısrar ede ede, devam ede ede büyük olur.

Lâ sağîrete mea'l-ısrâr. “Israr edildiği zaman küçük günah küçük kalmaz, büyür.”

“Efendim ben bu küçük günahı yıllardır işlerim. Günah küçük olduğundan aldırmam.”

Sen onu günah olduğunu bile bile küçük olduğu halde işlediğin için, o küçük günah değil... Büyük günahlar var ya; adam öldürmek, zina etmek, hırsızlık etmek vesaire diye hadîsi şerîfte sayılmış, onlar gibi büyük günah oluyor. Israr da büyütüyor işi.

O bakımdan Rabbimiz Teâlâ hepimizi Allah’a teslimiyetli etsin. Öyle küçük küçük şeylerden imtihanı kaybetmek ne kadar acı!..

Dükkânı var, malı var, onun yanına şeker koy, başka helal maddeleri koy, haramı

koyma! Sarhoş gelecek, sarhoşun parasını alacaksın, sarhoşa malzeme vereceksin, ona satacaksın.

Allah yasak etmiş. Resûlullah yasak etmiş, o da “haramdır” demiş. Sen onu hâlâ yapıyorsun. Hanımı namaz kılıyor, oğlu namaz kılıyor; adam alacalı kılıyor, pek aldırıyor, dükkânında içki var.

Şuursuzluk... Biz Türkiye'nin %99'u müslümanız ama zayıf müslümanız. İslâm'ı bilmiyoruz, anlatmıyoruz. Veya dinlemeye gelmiyoruz. Veyahut dinlemeye gelenler dinlemeye gelmeyenlere nakletmiyor.

Benim dediğim sözler, hadîs-i şerîfler sizin kulağınıza girdikten sonra siz de başkalarına anlatsanız, o zaman bu vaaz bin vaaz ediyor. Bir vaaz iken bin tane vaaz ediyor. Ama siz dinleyip de “Hoca güzel konuştu.” deyip geçerseniz, o zaman kalıyor olduğu yerde.

Hepimiz Allah'ın dinini tebliğ edeceğiz. Sahâbe-i kirâmın hepsi nurdu, hidayet yıldızıydı; insan hangisine uysa doğru yolu bulurdu. Biz de, hepimiz sahabe yolundan gideceğiz.

Hepimiz İslâm'a hizmet edeceğiz. Hepimiz Allah'ın emirlerini öğreteceğiz. Hepimiz kendi yakınlarımıza, çevremize Allah'ın haramlarını bildireceğiz. Hepimiz Allah'ın dinine yardımcı olacağız.

Böyle olursa, böyle bir tüccar; emniyetli, doğru sözlü, teslimiyetli bir tüccar ne olur?

Kıyamet gününde şehitlerle beraber olur. Çok güzel bir mertebe... Az bir kâr değil, büyük bir kâr. Şehitlerle beraber olmak... Şehit, bi-gayri hisâb cennete girecek. Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde gölgelenecek. Çok büyük mükâfatlara nâil olacak. Bu adam tüccar, kendisi kazanç için çalışmış, para kazanmış. Hem dünyada kazanıyor hem âhirette kazanıyor.

İslâm'da servet düşmanlığı var mı? Müslüman olan ülkeye komünizm girebilir mi?

Ne kadar güzel... Bir tüccar bu şartlara riayet etti mi “o, şehitlerle bir olur” diyor Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*.

Tüccarların, sanayi odalarının, ticaret odalarının Peygamber Efendimiz'in bu hadîs-i şerîfini yazması lazım.

Dördüncü hadîs-i şerîf de aynı konuda başlıyor.

التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الْأَمِينُ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ
وَالشُّهَدَاءِ .

*et-Tâciru'ssadûku'l-emînu mea'nne-
biyyîne ve siddîkîne ve'sşühedâi.*

Ebû Said hazretlerinden ve daha başka kaynaklardan rivayet edilmiş.

“Doğru sözlü, güvenilir olan tüccar peygamberlerle, sıddıklarla, şehitlerle beraberdir.” buyuruyor. Onların zümresinden haşrolacak. Onların ahabî olacak. Onların yanında bulunacak. Onlarla beraber cennete girecek. Ne güzel... Ne kadar güzel bir müjde...

Tüccar olan kardeşlerimize ne mutlu... Doğru sözlü olurlarsa, malı satarken alırken bu şartlara riayet ederlerse, dinin istediği tarzda hareket ederlerse, faize bulaşmazlarsa, aldatmazlarsa, yalan söylemezlerse ne mutlu...

Bir başka kardeşimi de her zaman hatırlarım. Perde almaya gitmiştik. Kendisi perdeciydi. Bir müşteri;

“Bu perde demirinin inşaallah yaldızları çıkmaz, değil mi?” diyor tezgahlara. İstiyor ki “çıkılmaz” densen, bitsin iş. O da;

“Çıkıyor. Geçen gün bir eve götürdük, yolda çıktı, elimize yapıştı; çıkabiliyor.” diyor.

Ne güzel... Yani dosdoğru söylüyor. Mal budur.

Bizim bir amcamız var; yaşlı, İstiklal Harbi gazisi, [göğsünde] madalyası... Allah hayırlı uzun ömür bahşeyesin. Beli iki kat ama ârif, bembeyaz sakallı. Bakkalık yapmış uzun seneler de, derlermiş ki;

“Bakkal amca, bu tereyağı nasıl?”

“Tereyağı gibi tereyağı.” dermiş.

Yani “çok iyi tereyağı, has tereyağı” ve saire demiyor, neden?

Çünkü o da alıyor, satıyor. İyi almaya gayret ediyor ama görünüşü tereyağı gibi olan tereyağı. İçini Allah bilir. Hile yapmıyor ama ne kadar doğru... “Hiçbir zaman yalan söylemedim.” diyor. “Tartıda birazcık müşteri lehine ağır tarttım.” diyor.

O bakımdan, ticaret yapan kardeşlerimiz bu şartlara riayet etsinler; peygamberlerle, sıddıklarla, şehitlerle beraber olsunlar.

d. Dünya İşlerinde Teenni, Ahiret İşlerinde Acele Etmeli

Beşinci hadîs-i şerîf:

التُّؤَدَةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ خَيْرٌ إِلَّا فِي عَمَلِ الْآخِرَةِ .

et-Teudetü fî külli şey'in hayrun illâ fî ameli'l-âhireti.

“İhtiyat etmek, tereddüt etmek, birden yapmamak -koklaya koklaya, inceleye inceleye, irdeleye irdeleye, yavaş yavaş, kontrol ede ede- iş yapmak her şeyde hayırlıdır.” Yürürken de öyle, konuşurken de öyle, ticaret yaparken de öyle, öğrenirken de öyle, her şeyde ihtiyatlı, dengeli hareket etmek iyidir.

“Ama âhiret işinde iyi değildir.”

Âhiret işinde gayretli olacak, hemen yapacak. Onu öyle “Dur bir inceleyim, hele bir yaparız...” tehir ettin mi olmaz. Orada fazla ihtiyata lüzum yok.

Cami yaptıracak mısınız?

“Yaptıracağım.”

Yaptır be adam... Kaç sene geçti, kaç senedir “cami yaptıracağım” diyorsun diyorsun; hâlâ ortada ne fol var, ne yumurta var, hiçbir şey yapmadın. Bu ömür sana bâki kalacak mı sanıyorsun?

Ecel bir gün gelir...

Ecel büker belimizi,

Söyletmeye dilimizi.

Sözünü söylemeye bile vaktin olmaz. Vasiyet bile yapamazsın. Sabahleyin arabayla çıkarsın, akşama cenaze haberin gelir. Trafik kazası oldu. *Innâ lillah ve innâ ileyhi râciûn...*

“Hay Allah... Ben vasiyet edecektim yahu... Şu hayrı da yapacaktım... Tam bir yere şadırvan yaptırmak için söz de vermiştim... Hay Allah... Filanca köye de bir cami yaptıracaktım. Filanca yere de minaresini yapacaktım...”

Eh, geçmiş ola... *Innâ lillah ve innâ ileyhi râciûn.*

Niye yapmadın? Elinde imkân varken niye geciktirdin? Niye hemen hızlı girişmedin o işe?

Hayır işlerinde ne olacak?

Acele olacak. Öyle ihtiyat, teenni, dikkat, tehir vesaire olmayacak.

Öteki işlerde iyidir, dünya işlerinde iyidir ama âhiret amellerinde [iyi değildir.]

Namaz...

“Kılarız canım, öğlenle ikindinin arası geniş, kılarız işte... Yatsı namazının vakti çok geniş, kılarız işte...”

Hayır, evvel vaktinde hemen kılacaksın. Sevabı o zaman fazla.

Zekât...

“Veririz işte, önümüzde koca bir sene var. Veririz canım, acele etme, dur bakalım...”

Hemen ver. Ver de kurtul. Zenginin malını vermekte tehir etmesi fakire zulümdür. Kapısında fakiri bekletmesi ona zulümdür. Hemen çıkart ver. Kurtul. Borcun kalmasın. Çünkü zekât senin mânevî borcun; Allah’a karşı vazife, malının da temizlenmesi için bir vesile. Onu hemen ver.

“Yapacağım hocam, tamam tamam...”

“Yapacağım” ama tehir ettirmek Őeytanın bir oyunudur. Önce tehir ettirir, sonra unutturur, yaptırmaz. Aklına gelir gelmez yap.

“Ha, ben namaz kılacaktım ya, dur bakalım... Neyse kılarız. Şu işi de halledelim de, bu işi de halledelim de...”

Ondan sonra bir kulağına gelir ki, *Allâhu Ekber, Allâhu Ekber...* bir sonraki ezan okunuyor.

“Hay Allah! Bak işe dalıvermiŐim, namazı kılamadım.”

Kılamazsın ya... Âhiret işinde acele edeceksin. Hayır olduğunu bildiğin bir Şey oldu mu acele edeceksin.

Hacca?

“Giderim hocam. Emekli olacağım da ondan sonra hacca gideceğim.”

Emekli olacak kadar yaŐayacađına dair garantin yok. Belki emekli olmadan ölürsün.

“E işte yaparız hocam. Şu çocuğu evlendiririm de, bilmem ne de...”

Ama sonra fakir düşersin. Zenginken borç olur boynuna, fakir düşersin, yapamazsın. Şartlar değişir, hudut kapanır, harp olur, darp olur... Vakti geldi mi evvelden hemen müra-caat et.

Âhiret işinde ne yapacaktınız?

Acele edecektiniz.

Âhiret işinde sallamak, beklemek, ihtiyat iyi değil muhterem kardeşlerim, Peygamber Efendimiz böyle buyuruyor.

Âhiret işini hızlı, çabuk yapın, süratli yapın. Dünya işlerini de üfleye üfleye, koklaya koklaya, soğuta soğuta, danışa danışa, konuşa konuşa yapın. Dünya işlerinde ihtiyat edin, ona bir şey demiyoruz.

التَّحَدَّثُ بِنِعْمِ اللَّهِ شُكْرٌ وَتَرْكُهَا كُفْرٌ وَمَنْ لَا
يَشْكُرُ الْقَلِيلَ لَا يَشْكُرُ الْكَثِيرَ وَمَنْ لَا يَشْكُرُ
النَّاسَ لَا يَشْكُرُ اللَّهَ وَالْجَمَاعَةَ رَحْمَةً وَالْفُرْقَةَ
عَذَابٌ.

et-Tehaddüsü bi-niğemillâhi şükrün ve terkühâ küfrün ve men lâ yeşkürü kalîle lâ

yeşkürü'l-kesîre ve men lâ yeşkürü'nnâse lâ yeşkürüllâhe ve'l-cemaâtü rahmetün ve'l-furkatü azâbün.

Bu hadîs-i şerîf en-Nu'man b. Beşîr *radiyallahu anh'*ten rivayet edilmiş. Ahmed b. Hanbel ve sâir kaynaklarda var. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bu hadîs-i şerîfnde buyuruyor ki;

et-Tehaddüsü bi-niamillâhi şükrün. “Allah’ın sana bahşetmiş olduğu nimetleri söylemek, konuşmak, dile getirmek, yâd etmek, anmak, ifade etmek şükürdür.”

Allah’ın nimetlerini söylemek şükürdür.

Ve terkühâ küfrün. “Söylememek de küfrân-ı nimettir.” Hiç belli etmiyor, hiç söylemiyor, “gık” demiyor, pusmuş, susmuş, duruyor. Ya söylesene...

“Elhamdülillah, Allah sıhhat vermiş. Elhamdülillah, Allah aile vermiş. Elhamdülillah, Allah ev vermiş. Elhamdülillah, Allah hayırlı evlat elmiş. Hafız yetiştirmişsin, alim yetiştirmişsin, hoca yetiştirmişsin. Elhamdülillah, sofranda nimet bol. Elhamdülillah, akrabân hepsi iyi. Elhamdülillah, işin yerinde. Elhamdülillah,

dükkânın gayet güzel kazanıyor. Elhamdülillah söyle, eş-şükrü lillah böyle...”

Bunları söylemeyi, dile getirmeyi;

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ

Ve emmâ bi-niğmeti rabbike fe-haddis.

“Rabbinin nimeti oldu mu üzerinde, onu söyle, dile getir. Tahdîs-i nimet eyle, nimeti zikreyle.”⁵ diye âyet-i kerîme bildiriyor.

O halde dilimizle Allah’ın bize verdiği nimetleri hep anacağız.

Peygamber Efendimiz’in hadîs-i şerîflerini ve âdet-i seniyyesini okuyoruz.

Muhterem kardeşlerim!

Dikkat ettiğimiz bir husus var:

Peygamber Efendimiz’in her şeyde akli fikri Allahu Teâlâ hazretlerinde... Yemek yiyor, dua ediyor. Elbise giyiyor, dua ediyor. So-

⁵ 93/Duhâ, 11.

kağa çıkıyor, dua ediyor. İşe başlıyor, dua ediyor. İş bitiriyor, dua ediyor. Yüznumaraya girerken dua ediyor. Çıkınca dua ediyor.

Yüznumaraya girerken;

“Yâ Rabbi, beni her türlü pislikten, pasaklılıktan, kötülükten, maddî-mânevî kirlilikten koru, kurtar.” diyor. Yüznumaradan çıkarken;

“Bana fayda vermeyen şeylerden beni kurtaran, bana fayda veren şeyi de vücudumda bıraktıran Allah’a hamd olsun.” diyor.

Yemek yediği zaman;

“Allah ikram etti de yedik, bahşetti de suyu içtik, kandık; O’na hamdolsun.” diyor.

Her şeyde Efendimiz bize numune olmuş, böyle zikrediyor. Siz de bunu söyleyin.

Bunun ne faydası var?

Bunun çok faydası var. Başkalarına örnek olması bakımından faydası var. Kendine faydası var. Senin için de bu tarzda düşünmeye alışman, bu âdetle olman çok faydalı...

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz sessiz dua edermiş, sessiz zikredermiş. Ömer el-Fâruk

Efendimiz *-radiyallahu anhumâ-* de bağıra bağıra dua edermiş, sesli zikredermiş.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'e niye sessiz dua ettiğini, zikrettiğini soruyor. Diyor ki;

“Rabbim bana yakındır, her halimi biliyor. Halimi O'na münacât yoluyla sessizce fısıll fısıll arz ediyorum. Sırdaşımdır, öyle arz ediyorum.”

Hz. Ömer *radiyallahu anh'a* soruyor;

“Sen niye böyle bağıra bağıra yapıyorsun bu işi?”

Diyor ki;

“Şeytanı tart etmek için yapıyorum.”

O da kabadayı, babayığit... Hakikaten insan böyle yüksek sesle söylediği zaman vesvesesi gider, şeytan gider ve zihnine iyi yerleşir.

Öyle insan olur ki zikr-i cehrî ona faydalıdır.

“Allah! Allah! Allah! Allah! Allah! Allah!..”

Böyle diye diye, kalbine sanki demircinin balyozu demirin üstüne pat pat pat, vura vura [dövmesi] gibi yerleşir.

Öyle insan da olur ki sessiz sedasız zikr-i kalbî yapar, dudağı bile kıpırdamaz, kimse anlamaz. İçeride deryalar cûşa geliyor, neler oluyor, dışarıya bir şey sızılmıyor. Esrar ehli insan, “Allah bilsin, kul bilmesin.” diye saklıyor. Saklayabiliyor.

Ama nefsi konuşacaksa fıs fıs fıs fıs, şeytan gelip karışacaksa, oradan buradan vesvese verecekse, o zaman yüksek sesle yaparsın, onlar def olur. Hepsinin yeri var, adamına göre her birinin faydası var.

Demek ki Allah'ın nimetlerini söylemek şükretmenin bir çeşididir, şükran sayılır. Bu işten Allah memnun olur. Bunu terk etmek de küfrân-ı nimetten sayılır. Allah bunu sevmez. Söylerken düşüncesiz söylemez ki insan, söylemek için düşünmesi lazım, düşünmeye sevk ettiğinden, sesli düşünmeye sevk ettiğinden söylemek lazım.

“Elhamdülillah, vücudum sağ sağlam. Elhamdülillah, kalbim sapasağlam. Elhamdülillah, turp gibiyim. Elhamdülillah, gözlerim gayet güzel görüyor. Elhamdülillah, pazum gücüm kuvvetim yerinde, kendi işimi kendim görebiliyorum.”

Bunu söylemek iyi. Söylememek de küfrân-ı nimet oluyor. Söylemeye teşvik var burada. Bundan sonra hatırınızda olsun, söyleyiniz.

Ve men lâ yeşkürü'l-kalîle lâ yeşkürü'l-kesîre. “Aza şükretmeyen çoğa da şükretmesini bilmez.”

Küçük bir şey geçmiş eline, bir “çok şükür yâ Rabbi” demiyor. Bu çoğa da şükretmez çünkü alışmamış. Alışmayan insan, aza şükretmeyen çoğa gelince de yapmaz.

Bunu tersine döndürelim, bu hüküm gibi: Küçükten, azıcıkken, elinde birazcık para varken azıcık hayır yapmayan zenginleştiği zaman hiç yapmaz. Yine yapmaz. Alışmadı çünkü...

Onun için aza da şükretmeye alışalım. Azdan da vermeye alışalım.

“Hocam sen benden hayır istiyorsun; ‘şu fakire bak, şu yetime bak, şu camiye yardım et, şunu şöyle yap...’ diyorsun ama ben zaten maaşı mahdut bir kimseyim.”

Tamam, sen de çıkart 100 lira ver. Vermeye alış. Nefsinin [cimriliğini] kır. Allah’ın en sevdiği kullar cömert kullardır. Ekseriyâ cömertler cennete girecek. O bakımdan, aza şükretmeyen çoğa şükredemez.

Ve men lâ yeşkürü’nnâse lâ yeşkürüllâhe.
“İnsanlara şükretmesini, teşekkür etmesini bilmeyen Rabbine teşekkür etmesini bilmez.”

Buradan da anlıyoruz ki, insanlara da teşekkürü öğreneceğiz.

İhtiyar adamla genç, ikisi kapının önüne geliyorlar. Genç adam kapıyı çekiyor “Buyur amca.” diyor. O çekmeseydi kapıyı sen çekecektin. “Teşekkür ederim.” demen lazım. Sen pabucunu tam alacağın sırada genç alıyor, “Tamam hocam, ben koyarım.” diyor. Teşekkür edeceksin. Mecbur değil ki; fazlından, kereminden, iyiliğinden, iyi insan olduğundan yapıyor. Onun için teşekkür etmek lazım.

İnsanlara teşekkür etmeyen Rabbine de teşekkür etmemiş olur. Teşekkür etmesini de bilemez. Nimeti göreceksin, yapılan iyiliği anlayacaksın ve teşekkür edeceksin. Bir insan sana bir iyilik yapmışsa o iyiliği bileceksin. Ziyaret etmişse bileceksin. Yardımına koşmuşsa bileceksin. Unutmayacaksın, vefasız olmayacaksın. Nankör olmayacaksın.

“Besle kargayı, oysun gözünü.”

O kara karga, sen insansın. Sen sana iyilik yapanı unutmayacaksın. Unutmayacağız. Unutmayalım inşaallah.

e. Cemaatte Rahmet, Ayrılıkta Azap Vardır

Ve'l-cemaâtü rahmetün ve'l-furkatü azâbün. “Topluluk rahmete vesiledir, rahmeti kazanmaya sebep olur. Topluluğa rahmet-i ilâhî nâzil olur, gelir. Ayrılık da azaptır, felakettir.”

Hakikaten azabın gelmesine de sebep olur. İnsan yalnız kaldığından, ayrı olduğundan da mânevî bakımdan azap içinde olur.

Müslümanların bu gün, bu devirde ayrılığı azap mı değil mi?

Her devirde azap olduğu gibi bu devirde de azap olduğunu görüyoruz. Bakıyorsun her yerde bir mücadele var; her yerde de mücadelede alt tarafta olan, ezilen müslüman! Her yerde... “Mustaz’af” diyorlar ya Kur’ân-ı Kerîm tabiriyle; horlanıp, zayıf görülüp ezilen her yerde müslüman... Her yerde kâfir, ehli dünya gözünü açmış, hilesini yapmış, haramla [midesini] doldurmuş, rahat; her yerde müslüman sıkıntıda...

Neden?

İmtihan tabi ama bazı kimseler için de ceza. Çünkü birleşmediler, birlik ve beraberlik içinde hareket etmediler. Onun için tefrikanın azabını Allah onlara tattırıyor. Tefrikanın, ayrılığın, gayrılığın, birleşmemenin azabını tattırıyor.

Demokrat Parti’nin başkan yardımcısı Amerika’da müslümanların bir toplantısına gelmiş.

Müslümanlara gelmiş, bir hıristiyan vaizi siyasî bir konuşma yapıyor. Amerika gibi bir diyarda konuşma yapıyor. Hiçbir kimsede “Sen laikliğe aykırı hareket ettin!” dememiş ona.

Dikkatinizi çekiyorum! “Vay sen laikliğe aykırı hareket ettin, dini istismar ediyorsun!” demiş. İsminin, ünvanının başında “vaiz” kelimesini de kullanıyor. “Prof. Dr. bilmem ne” dediğimiz gibi, “avukat” veya “felsefe doktoru” dediğimiz gibi o da “Dr. Vaiz filanca” diye adını koymuş. Çok güzel bir konuşma yapmış. Demiş ki;

“Ey müslüman toplulukları, ey müslümanlar! Siz Amerika’da toplam olarak 1,5 milyon rey’in sahibisiniz. -Adam *computer*le inceleme yapmış.- Şu kadar nüfusunuz var Amerika’da. Amerika’nın yüzde bilmem kaçısını müslümanlar olarak ve bir 1,5 milyon reyiniz var. Bu 1,5 milyon rey, istediğiniz insanı Amerikan reis-i cumhuru yapmaya yetecek reydir.”

Çünkü Cumhuriyet Partisi’yle Demokrat Parti arasındaki rey farkı 500 bin filanmış orada. 1,5 milyon orada müslümanların rey’i var. Demek ki istedikleri başkanı geçirebilecekler başa, istemediklerini engelleyebilecekler ve geçirmek istedikleriyle de oturup pazarlık yapacaklar, yapabilecekler.

Muhterem kardeşlerim!

Görüyor musunuz birliğin faydasını ve tefrikanın zararını?

Amerika'da bile söz sahibi olacağız.

“Amerika'da güçlü bir yahudi lobisi varmış.”

“Amerika'da güçlü bir Yunan lobisi varmış.”

Görüyor musunuz?

Anahtar rolü oynayacak. 1,5 milyon reyle müslümanlar şu adayı destekliyorlar. Onunla da anlaşmışlar. O da başkan olduğu zaman “Yardımcısını bilmem kimlerden seçecek. Meclise şu kadar müslüman alacak. Ondan sonra şu tavizleri verecek, bu yardımları yapacak...” denilecek.

Görüyor musunuz?

Müslümanların, müslüman ülkelerin birleşmesi lazım. İttifaklar kurması lazım. Ortak pazarlar kurması lazım. Ortak ordular kurması lazım. Kimse sataşmasın diye. Dış ülkelerde bile birleşmeleri lazım, konuşmaları lazım. “Reyi kime vereceğiz?” diye birbirleriyle kaş göz işareti yapması lazım. İstişare yapmaları

lazım ki iyi sonuç alabilsinler. Gördünüz mü; birlikten nasıl rahmet doğuyor, tefrikadan nasıl azaplar çıkıyor ortaya...

Ondan sonra “Amerika filanca yerde Yaser Arafat’a vize vermedi...”

Korkmuyor ki...

Bütün İslâm ülkelerinin birlik olduğunu, Yaser Arafat’a vize vermediği zaman onlarla mukabele edeceklerini bilse yapamaz. Bizim için bu bir tek hadise bile yeter.

Biz Peygamber Efendimiz’in tavsiyelerine uymayan müslümanlarız. Müslümanız, “müslümanız” diye ortada dolaşıyoruz. Ya hadisleri bilmiyoruz ya da bildiklerimizi uygulamıyoruz. Cami dolusu insan, birinin ötekisinden haberi yok. Aynı mahallede oturuyoruz, farklı farklı düşünürüz. Hepimiz ehl-i kıbleyiz, ehli Kur’anız, İslâmız ama parça parçayız. Ondan dolayı azaba uğruyoruz. Her yerde çektiğimiz, bizim bu ayrılığımız, gayrılığımızdandır ve revâdır. İstemeyiz müslümanların sıkıntı çekmesini ama çektiklerimiz pek revâdır.

Neden?

Tefrikaya düşmüşüz de ondan. Birbirimizi sevememişiz...

Dikkatli, teenni ile hareket etmek Allah'tandır. Düşüne taşına, ihtiyatlı, vakur hareket etmek Allah'tandır.

Acele şeytandandır. Acele acele konuşuyor.

Dur ya, ne oluyorsun?

Acele acele iş yapıyor.

Dur ya, ne oluyorsun?

Acele acele yürüyor.

Dur ya, ne oluyorsun?..

Namazın rekâtını bile kaçırarak olsan, pat pat pat koşarak gelemezsin. Peygamber Efendimiz onu tavsiye etmiyor. "Ağır ağır yürü." diyor. Bakıyorsun camide namaza durmuşsun, fillerin göçü gibi bir gürültü, bir patırtı... Paldır küldür, paldır küldür, patır kütür, patır kütür... "Arkada ne oluyor?" diye namazda aklın başından gidiyor. Adam rekâta yetişecek, nefes nefese *Allahu Ekber...*

Senin bu namazda ne kârın olacak yani?

Vakur olacaksın. Teenni rahmanî oluyor, Allah'tan oluyor; acele şeytandan oluyor. Şeytan çünkü aceleye getirdi mi karambole getirecek, kandıracak müslümanı. Acele ettiği zaman düşünmesi gereken şeyleri düşündürmeyecek, günahı işlettirecek, hatayı yaptıracak. Onun için acele şeytandandır. Aklınızı başınıza toplayın; acele etmeyin, teenni ile hareket edin.

f. Allahtan Daha Çok Mazeret Kabul Eden Yoktur

İkinci hadîs-i şerîfin cümleleri şöyle devam ediyor:

“Allah'tan başka özür kabul edici, en çok özür kabul eden başka bir şey yok.”

Özür kabul etmek bakımından Allahu Teâlâ hazretleriyle mukayese edilecek hiçbir özür dilenen merci düşünülemez.

Rabbimiz çok özür kabul eder, çok mazeret kabul eder. Boynunu büktü mü, gözyaşı döktü mü, tevbe etti mi affeder, Allah...

“Yâ Rabbi...”

Özrün ne?

“Özrüm; nefsim var yâ Rabbi, dayanamadım, bilemedim, kabahat işledim yine.”

“Hadi bakalım, yine affettim.”

Yine affeder. Özrü kabul etme makamında hiç O’nun kadar çok özür kabul edici bir merci sahibi yoktur. Çok özür kabul eder Rab-bimiz...

Ve mâ şey’ün ehabbe ile’llâhi mine’l-hamd. “Hamd etmekten Allah’a daha sevgili bir şey yoktur.”

Allahu Teâlâ [için] hamd etmekten daha sevimli bir şey yoktur.

Onun için serlevhasında hamd ile başlar kitâbımız.

Kur’ân-ı Kerîm’in başı neyle başlıyor, serlevhası ne?

Bismillâhirrahmânirrahîm. el-Hamdü li’llâhi Rabbi’l-âlemîn. “Âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamd olsun.”⁶ diye başlıyor.

Şair ne diyor?

⁶ 1/Fâtiha, 2.

Yok iştikai cevri felekten nisâbımız,

Serlevhasında hamd ile başlar kitâbımız.

Feleğın cevrenden Őikayetten yana hiç umursamayız, hiç Őikayet etmeyiz.

Felek her türlü esbâb-ı cefâsın toplusın gelsin,

Dönersem kahbeyim millet yolunda bir azimetten.

dediğı gibi... Yani Őikayet yok.

Neden?

Kitabımız hamd ile başlıyor.

Başına bir üzüntülü hal geldi, hastalandın.

Allah'tan.

Başına bir üzüntülü hal geldi, gemilerin battı Karadeniz'de, ne olacak?

Allah'tan. Veren Allah, alan Allah.

Çocuğın vardı, vefat etti, neden?

Allah'tan.

Yakının vardı, vefat etti, neden?

Allah'tan.

Her hâle hamd edeceğiz.

Elhamdülillâhi alâ külli hâl. “Her hale hamd olsun.”

Hız. Âdem atamız *aleyhisselam* yaratıldığı zaman hemen ilk sözü “elhamdülillah” oldu. Yaratıldı, bir hapşırıldı, ondan sonra “elhamdülillah” dedi. Melekler de ona “*yerhamükallah*, Allah sana merhamet eylesin, rahmet eylesin.” dediler. Oradan geliyor o dualar...

Onun için çok hamd edici olalım.

Hamdetmek için ne lazım?

İyiliği yapanı bilmek ve görmek lazım. İyiliğin nereden geldiğini bilmek lazım. Bütün iyiliklerin, bütün nimetlerin kaynağı Allah’tır. Hepsini Allah’tan geliyor. Birisini vesile eyler, birisini bahane eder, gelir o senin eline. Gönderen Allah’tır. Ona da, gönderen şahsa da teşekkür edersin ama asıl Allah’a hamdedersin. “Elhamdülillah, yâ Rabbi çok şükür benim ihtiyacımı gördün.” diye hamdedersin.

Çok hamdedin. Kim çok hamdederse Allah Teâlâ hazretlerinin sevgisine sahip ve nâil ve mazhar olur.

التَّائِبُ مِنَ الشَّيْطَانِ إِذَا تَتَّابَبَ أَحَدُكُمْ
فَلْيُرِدَّهُ مَا اسْتَطَاعَ فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَالَ هَا ضَحِكُ
مِنْهُ الشَّيْطَانُ .

*et-Tesâubu mine'sşeytâni fe-izâ tesâube
ehadüküm fel-yeruddehû me'stetâe fe-inne
ehadeküm izâ kâlehâ dahike'sşeytânu.*

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh'ten*,
Buhârî'de [kaydedilmiş.]

التَّائِبُ الشَّدِيدُ وَالْعَطْسَةُ الشَّدِيدَةُ مِنَ

الشَّيْطَانِ .

*et-Tesaubu'sşedîdu ve'l-at-
setü'sşedîdetü mine's-şeytâni.*

Âdem atamızı andık ya, “yaratıldığı za-
man hemen bir hapşırmış” diye; onunla ilgili
bir şeyler geldi hemen arkasındaki hadîs-i
şerîfte.

“Esnemek şeytandandır.”

Hani insan ağzını açıyor, -kollar, bacaklar- bir geriniyor ya... Kediye yattığı yerden bir kaldırırsın, ilk önce öyle yapar... İşte bu gerinerek ağız açmak, buna “esnemek” diyoruz. Esnemek şeytandandır.

Fe-izâ tesâebe ehadüküm. “Şeytandan olduğundan, birinize esnemek geldiği zaman.”
Fel-yeruddehû me’stetâe. “Gücü yettiğinde onu engellemeye çalışsın.”

Yani ağzını açmamaya, esnememeye çalışsın. Gücü yettiğinde kendisini kollasın, zorlasın.

Fe-inne ehadeküm izâ kâlehâ dahike’sşeytânu. “Çünkü sizden biriniz ağzını açıp da ‘aa..’ diye bir esnedi mi şeytan ona güler.”

[Diğer] hadîs-i şerîftede de buyuruluyor ki;

“Şiddetli esnemek ve şiddetli hapşırma... -Bir eğiliyor, bir hapşırıyor, duvarlar ayrılacak neredeyse... ‘Hapşuuu!.. diye... Hapşırdıktan sonra bir de böyle sesli ‘aaa..’ arkasından...- şeytandandır.”

“Şiddetli hапşırmak ve şiddetli esnemek şeytandandır.” diyor Peygamber Efendimiz.

Esnemek neden şeytandan?

Esnemek tembelliğin, gafletin, uyuklamanın, yorgunluğun, uyku istediğinin, nefsin sembolüdür, işaretidir de ondan... Esnedi, “Bu biraz sonra yatar, uyur. Az kaldı, hemen şuraya uzanacak, biraz sonra gözleri kapanacak...” Esneme onun işareti olduğundan şeytandan oluyor.

Müslümana gaflet yakışmaz. Müslümana uyumak yakışmaz. Müslümana uyanıklık yakışır.

Onun için, bizim mânevî yolumuzda ilk prensip nedir?

Hûş der dem'dir.

Hûş der dem ne demek Farsça'da?

Her nefes alışverişte gafil olmamak, uyanık olmak.

“Hocam arada uyuruz ya geceleyin...”

O uyku normal. Yatsıyı kıldıktan sonra uykuya varacaksın. Uykudan uyandıktan sonra

teheccüde kalkacaksın. Teheccütten sonra istersen yine yatarsın. Sabah namazını kılacaksın, işrakı kılacaksın, işine gideceksin. Öğleden önce kaylule uykusu uyuyabilirsin. Peygamber Efendimiz'in çizdiği program içinde her şey sevaptır. Uyku bile sevaptır! Uyku uyursun, sevap kazanırsın.

Peygamber Efendimiz kaylule uykusu uyurdu, öğle uykusu uyurdu. O, geceye kuvvettir; insan gece ibadetini daha kolay yapar. Yatsı namazını daha kolay kılar. Onun için serbest iş sahipleri, öğleden önce yarım saat, 45 dakika bir uzansınlar, uyasunlar. Bak nasıl dinç olacaklar... Nasıl ibadetleri neşeyle, neşatla yapacaklar... Onun için ona da dikkat edelim.

Rabbimiz Teâlâ, görüyorsunuz sünnet-i seniyye-i nebeviyyenin ne kadar güzel olduğunu... Bizi Peygamber Efendimiz'in sünnetine en güzel tarzda uyanlardan eylesin.

Sünnete uyanlara verilecek mükâfatın ne kadar büyük olduğunu söyleyeyim:

Ümmetin bozulduğu, fesada uğradığı zamanda Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılan kişilere Allah şehit sevapları verecek. Yüzlerce şehit sevabı kazanacak insan...

Onun için her işinizi sünnet-i seniyyeye uydurun. Günlük programlarınızı Peygamber Efendimiz'in tavsiyelerine göre ayarlayın. Yememiz, içmemiz, uyumanız, kalkmanız, çalışmanız, ticaretiniz, cihadınız, evliliğiniz, günlük hayatınız, her şeyiniz İslâm'a göre, Peygamber Efendimiz'in sünnetine göre olsun da dünyanız ve âhiretiniz mâmur olsun; Rabbiniz'in cennetiyle, cemaliyle müşerref olun.

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele.

SORULAR-CEVAPLAR

Soru: İslâm'da nişanlılık dönemi var mıdır? Varsa zamanı ne kadardır? Bu arada nikâh caiz midir?

Cevap: İslâm'da “nişanlılık şu kadar sürecektir” diye bir şey yoktur. Bir insanın evlenmesi için nikâh esastır. İki tarafın icab ve kabulüyle, nikâhlanmayla evlilik olur. Ondan önceki bir nişanlılık devresi için “şu kadar zaman” diye

tain edilmiş bir şey yoktur. O devrede insan nikâhlanırsa nikâhlanmış olur, evlenmiş olur. Kendisinin bileceği bir şey... Yani resmî nikâh, dinî nikâh yapıldı mı, nikâh mükellefiyetlerine uymayı gerektirir.

“Yaptık dinî nikâhı, ondan sonra anlaşımadık, ayrıldık.”

O zaman *gayri medhûlin bihâ* olan bir zevceye verilecek olan mehrini verirsin, ayrılırken o şartlara göre ayrılırsın. Şartlarına riayet edeceksen yaparsın. Edemeyeceksen, o zaman evleneceğin zaman nikâh yaparsın.

Soru: Namaz kılmaya geç başlayan kişinin kaza namazları varken nafîle namazları kılmaması nasıl karşılanır?

Cevap: Bizim Hanefî mezhebinde bu yanlıştır, doğru değildir. Çünkü zaten namazı kazaya bırakmış, bir kabahat işlemiş; bir de o kabahatini ödeyecek, sünnetleri kılıp sevap kazanacaktı, Peygamber Efendimiz'in tavsiyesini tutmuş olacaktı, onları kılmıyor. Onları ihmal ediyor, öteki borcunu ödüyor. Zaten sen bunu bırakmakla bir kabahat işledin, öderken de

ikinci bir kabahat işliyorsun. Bizim Hanefî mezhebinde caiz değildir.

Öyle diyenler var. Onlar başka mezhepte oldukları için kendi mezheplerinin görüşlerini söylüyorlar.

Kardeşlerimiz hem o hadîs-i şerîflerde methedilen, tavsiye edilen namazları kılacak hem de kaza namazları varsa onları da ödeyecekler, öylece gayret edecekler. Ödeyemeden ölürse Allah niyetine göre me'cur eder. Âhi-rette de farzlardan eksikleri olanların sünnetlerden tamamlanır, sünnetlerden eksikleri olanların nafîlelerden tamamlanır.

Rabbimiz'in karşısında kulluğumuzu bilip edeple, tevazuyla, O'na tevekkül ederek, dayanarak hareket edersek Rabbimiz lütfeder. Tevbe etti mi bağışlıyor, niyet etti mi niyetine göre de mükâfatı veriyor. Onun için pek öyle bezirgan hesabı iyi olmaz.

“Ben öyle hesap yapıyorum, şuradan şöyle oluyor, buradan böyle oluyor...”

Sen ince hesaba dayanamazsın. Ne sen dayanırsın ne ben dayanırım. Eğer Rabbimiz

ince bir hesap yapacak olsa, Peygamber Efendimiz diyor ki;

“Kimse ameliyle cennete girecek değildir.”

Herkes Allah'ın lütfuyla cennete girecek. Allah'ın lütfuyla cennete girecek olduktan sonra da kuralları çiğnemedен yapalım bu işleri...

Soru: Sizin çarşafa karşı olduğunuzu duydum. Açıklar mısınız?

Cevap: Hayır, çarşafa karşı değilim. Açıklıyorum: Çarşafa karşı değilim. Çünkü o da örtünme şekillerinden güzel bir şekildir. Bir müslüman hanımın örtünmesi gereken yerlerini güzel bir şekilde örtüyor.

Bu soruyu soran kardeşlerimiz sordular, dediler ki;

“Efendim ‘çarşaftan başka kıyafet olmaz’ diyorlar. Kur’ân-ı Kerîm’de ille çarşaf emrediliyormuş; olur mu olmaz mı?”

Ben dedim ki;

“Hayır, yanılıyorsunuz. Kur’ân-ı Kerîm’in âyetlerini doğru bilmiyorsunuz. Doğru öğrenmemişsiniz. Örtünmenin hangi şekliyle olursa olsun, örtündü mü olur. Hatta Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz cihat için paralarının hepsini verdi de hasıra büründü, öyle çıktı Peygamber Efendimiz’in yanına. Yani iyi niyetli olduktan sonra ille pantolon olacak, şalvar olacak...

Peygamber Efendimiz “Şalvar giyenlere Allah rahmet eylesin, Allah razı olsun.” diyor. Çünkü iyi örtüdüğü için. Ama entari de giyse, altında mesela donu olmasa, sadece entari giyse, -Suudi Arabistan’ın şartlarına göre diyorum. Bizim memlekette şimdiki örfümüze göre düşünmeyin. Yani meseleyi geniş olarak düşünün.- örtündükten sonra olur. Ama şalvar giyen daha iyi korunacağı için daha çok methe diyor, onu tavsiye ediyor.

Çarşaf giymiyor da bir insan harmani giyiyor. Harmani giymiyor da abâye giyiyor. Abâye giymiyor da çok bol bir manto giyiyor. Çok bol bir manto giymiyor da çok bol bir şalvarla omuzlarından üstüne bir atkı atarak öyle giyiyor. Hepsi olur kardeşlerim...

İslâm fıkhında deniliyor ki; “Bizim fıkhımız bir kıyafeti mecburi kılmamıştır.” Üniformalı değiliz yani...

“Üniform” ne demek?

Tek bir şekil. Tek bir şekil değil, mühim olan tesettürü sağlamaktır.

Erkeğin tesettürü bizim mezhebimizde göbekte diz kapağıdır. Kadının tesettürü yüzleri, elleri ve ayakları hariç bütün vücudunu örtmektir. Örtmezse tesettür olmaz. Çarşafı bir kadın, bileğinden yukarısı görünürse tesettürü tam olmaz. Naylon çorap giyiyor. Naylon çorap tesettür vasıtası değildir; altı görünüyor, hatta daha güzel görünüyor. Naylon çorabı giymese o kadar parlak görünmeyecek. Naylon çorabı giyince daha fena... Öyle şey olmaz. Yani mühim olan kapatılması gereken [yerleri] kapatmaktır.

Çarşafa karşı değilim. Kimisinin ekonomik durumu onu gerektiriyor. Çeşit çeşit örf var... Ben bir ilim adamı olarak bir sözü cevaplandırırken bir şehri düşünemem ki... Dünyanın üzerinde bir sürü İslâm ülkeleri var, her ülkenin başka türlü giyim tarzı var.

Çarşaf giymeyen başka ülkelerin bütün ahalisini suçlamak olur mu?

Olmaz. Mühim olan tesettürdür, çarşaf da bu tesettür vasıtalarından biri olduğu için ben onu kınamıyorum, ayıplamıyorum. O da olabilir. Ama “herkes ille öyle yapacak” diye de bir zorlama yapmıyoruz. Biz o [görüşte] de değiliz.

Soru: Şuur nedir?

Cevap: Şuur -psikolojik bir olay olarak- insanın uyanıklık halinde olması, bir şeyi kaçırmadan, akılla takip ederek, anlar durumda, anlayışlı durumda olması demektir. Her nefeste insan uyanık olacak, gafil olmayacak. Yaptığı şeyin neye yaradığını bilecek. Hayır mı işliyor, şer mi işliyor, pozisyonunu bilecek. Şuur budur. Yani gevşek olmamak, gafil olmamak, cahil olmamak.

“Anlamadım, farkında değilim. Önümden Ahmet Efendi mi geçmiş? Hiç görmedim.”

Gözlerin açıktı ya...

“Dalmışım.”

İşte dalgınlık Őuurun zıttıdır. Dalgınlık, gaflet Őuurun zıttıdır. Őıp diye anlamak da Őururdur. Şuur, zihin uyanıklığı demektir. MÜslÜmanın öyle olması lazım.

Soru: Bir eve iki maaŐ geliyor. Biri normal kazanılan maaŐ, diğer de bankada çalıŐılarak elde edilen maaŐ. Bu maaŐlar eve gelince ister istemez karıŐıyor. Aile fertlerinin bu paralar ile alınan yiyeceklerden yemesi nedir? Ne yapmak gerekir?

Cevap: Paranın helalden kazanılması mecburiyeti var. Helalden kazanılmasının Şartları da, alınan satılan Őeylerin helal olmasıdır. Mesela içki satarsa haram oluyor. Meyhanede çalıŐırsa uygun olmuyor, vasıta olduğu için... Onlara dikkat etmek gerekiyor. Kurtulmaya çalıŐmak gerekiyor. KarıŐırsa, gıdasına Őüpheli bir Şey karıŐmıŐ olur.

“Acaba benim gıdam helalden mi geldi, haramdan mı geldi?..”

Şöyle bir ayırım yapabilirler: Yeme, içme vesaireyi helal taraftan yaparlar; kira, vergi vesaire Şeyleri öbür taraftan yaparlar. Kısmen,

muvakkat bir tedbir [olur.] En doğrusu helal rızık kazanmaya çalışmaktır.

Soru: Ben hem talebelik görevi yapıyorum hem de imamlık görevi yapıyorum. Bazı vakitlerde camiye yetişemiyorum. O cemaatin benim üzerimde hakkı olur mu?

Cevap: İlim öğrenmek de önemli bir şeydir. Birçok kardeşimiz bu tarzda fakülteleri bitirdiler, yüksek mevkiler elde ettiler. Cemate borçlandığını bilsin, “o borçları bir zaman gelip de ödeyeceğim” diye düşünsün. Mümkün olduğu kadar camiye de hizmetçisiz bırakmasın. Bir arkadaşına vekalet versin. “Benim olmadığım zaman sen şu namazı kıldır.” desin. O da Allah rızası için kabul edince, vekaleten de o işi yapınca inşaallah affolur. Kendisi de ilim yolunda olduğundan inşaallah Allah onu da affeder.

Soru: Bir müslüman topluluğun birleşerek bir kuvvet oluşturabilecek yerde bu kuvveti oluşturmayıp kuvvete sahip olanı destekleyerek onu daha da kuvvetlendirmesi doğru mudur? Bu destekleme menfaat amacıyla olursa durumun İslâmî yönden uygunluğu nedir?

Cevap: O kadar âşikâr bir şey ki sormaya lüzum yok. Bir müslüman tabi müslümanlarla birlik beraberlik içinde olacak, gidip de başkalarıyla olmayacak. Başkasını desteklerse yanlış bir iş yapmış olur. O desteklediği kimse de müslümanlara zarar verirse onun vizir ü vebali onun da omzunda olur. Gayet belli bir şey... Müslümanların bu hususlarda uyanık ve şuurlu olması gerekir. Böyle bir şey yapması uygun olmaz.

Soru: Bir kişi “müslümanım” diyor. Onu destekleyerek müslümanlara karşı cephe alması engellenmiş olur. Bu ne kadar doğrudur?

Cevap: O da bir metoddur. Bazı kimseyi okşarsın, neticede zararını engellersin, faydalı hâle getirirsin. Peygamber Efendimiz’in zamanında gayrimüslim olan, müşrik olan, İslâm’a girmemiş olan kimselere bile Efendimiz kalbi İslâm’a ısınsın diye bazı yardımlar yapardı. Müellefe-i kulûb vardı. Bunlar İslâm’ın şuuruna sahip olan insanların sürdürecekları irşat çalışmalarının detayıdır. Elbette böyle böyle birtakım şeyler yapacak.

Soru: Bir kişi “müslümanım” demesiyle bizim onu müslüman olarak kabul etmemiz mi gerekir? Yoksa o kişinin yaşantısına, Müslümanlığın alâmetlerini mi görmemiz gerekir? Bu konuda ölçümüz ne olmalıdır, nasıl davranmalıyız?

Cevap: Söze itibar yoktur.

Âyînesi iştir kişinin lafa bakılmaz.

Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde.

dediği gibi Ziya Paşa'nın... Bir adam “müslümanım” diyebilir. Ameli, işi müslümanların zararınaysa zararlıdır. Veya münafıktır veya cahildir veya müslümanları aldatıp bir şey yapmak istiyor. Ona uymamak lazım. Fırsat vermemek lazım. Bu hususta ölçü Allah'ın Kur'ân-ı Kerîm'inde ve hadîs-i şerîflerdeki Peygamber Efendimiz'in bize verdiği ölçülerdir.

Soru: Kişinin kuvvetinden kendi menfaa-timize olarak yararlanmamız mümkünse bir müslüman olarak o kişiyi destekleyebilir miyiz? Eğer desteklememiz mümkünse, bu destek ne kadar olmalıdır?

Cevap: Kendi menfaatlerimize yarayacak ise ve ikisinden birisini destekleyeceksek, bize en çok destek olabilecek olanı destekleriz. Hiçbirisinden fayda yoksa hiçbirini desteklemeyiz. Ona göre basiretli bir politika izlenebilir.

Soru: Üniversitede bir profesör, İslâm tarihçisi Kâbe’de çarşafsız yani örtüsüz kadınların tavaf yaptıklarını, Kâbe’yi ziyaret ettiklerini söylüyor. Bu doğru mudur?

Cevap: Eski devirlerde, cahiliye devrinde belki yapmışlardır. Bu devirde örtüsüz müsaade edilmiyor. Orada bekçiler var, imamlar var, vazifeliler var, mutavvıflar var. Kadınları belli yerlere sokmuyorlar. Kıyafetinde aykırı bir şey olsa, ona mümkün olduğu kadar mâni olurlar.

Yalnız bazı nâhoş şeyleri görebiliyorsunuz. Pakistanlı kadınlar üstlerine örtü -kıyafet- alıyorlar fakat kıyafetleri şeffafımsı, ince oluyor sıcak ülkenin insanları oldukları için... Bazı yerleri belli oluyor, görünüyor. Mesela buna benzer kusurlar olabiliyor. Afrika’dan

gelmiş [insanlardan], zencilerden esas itibarıyla örtülü olup, örtünmüş olup da dikkat etmediği için açılmış olanlar olabilir. Veballeri kendilerine aittir. Tavafın şiddetinden dolayı da bazı şeyler olmuş olabilir. Tabi o kadar 1,5 milyon kalabalığın içinde bazı böyle kusurlu şeyler görülebilir. Ama çok değil...

Soru: Benim soracağım mesele en fazla tartışılan konulardan biridir. Bugün bazı zâtlar diş kaplatmanın ve diş doldurtmanın câiz olmadığını, diş dolduranların temiz olmayacaklarını, gusülden çıkmayacaklarını söylüyorlar. Bir kısmı da “zararı yok” diyorlar. Ben de sırf şüpheden kurtulmak için dişimi doldurtmak yerine çektirdim. Şimdi bir iki tane daha çürüyen dişlerim var. Eğer câiz ise doldurtmayı düşünüyorum. Aydınlatmanızı umuyorum.

Cevap: Bu husus Diyanet’te ve muhtelif yerlerde konuşuldu. Diş doldurmanın bir mahzuru yoktur. Tabîb-i müslîm-i hâzık “bu diş doldurulsun, çekilmeden bu daha istifadeli olur” dedikten sonra doldurulur, kaplatılabilir. Peygamber Efendimiz’in zamanında diş

kaplanmış sahabe vardı, yani bu işlem yapılmıştı. “Câiz değildir.” diyenlerin bir mesnedi yoktur. Doldurulabilir, yapılabilir.

Soru: Sakal kesmenin hükmü nedir? Biz öğrenciyiz, kesmemiz nasıl olur? Haram mıdır?

Cevap: Fıkıh erbabı “Sakalı kesmek bütün mezheplerde haramdır.” diyor. Ama bugün Türkiye’nin şartları içinde -mesela eskiden padişahından ordusuna, paşasına, erasına kadar sakallıymış da şimdi şartlar değişmiş- kıyafet yönetmelikleri gelmiş, polisler bıyık dahi bırakamıyorlar, memurlar sakal bırakamıyor.

Tabi bu gibi mecburiyetlerden kesemeyenler bir kabahat işlemiş oluyorlar. Allah mazeretlerini kabul ederse kurtulurlar. Etmezse ona göre cezalarını çekerler. İnşaallah Rabbiniz affeyesin. Yani şuur derecesine göre...

Kesilmesi doğru değildir. İslâmî bakımdan, fıkıh bakımından doğru değildir. Bütün mezheplerde erkeğin sakalını kesmesi haramdır. Ama mecburiyetlerden dolayı, *ed-darurâtu tubîhu'l-mahzûrât* “Zaruretler mahzuruları mübahlaştırır.” diye bir söz var; oraya girer mi, hakikaten zaruret durumuna giriyorlar

mı, durumları öyle midir? Öyleyse mâzur olabilirler.

Bir kısmı da mâzur olmaz. Sakalını kesmiş kardeşlerimizin bir kısmı mâzur olsa bile, bir kısmı istese bırakabilir ama bırakmıyor. Bırakmaları lazım aslında çünkü kesilmesi haramdır.

Soru: Sarığın bir ucunun omuzlara kadar ya da göğüs kısmına sarkıtılması ayrıca bir sünnet özelliği taşır mı? Yoksa sadece başa sarık sarılmakla sünnet yerine geliyor mu? Açıklar mısınız?

Cevap: Sarık Peygamber Efendimiz'in tavsiye ettiği bir sünnettir. Sarıkla kılınan namaz sarıksız kılınan namazdan 70 kat daha sevaplıdır. Onun için bir insan sarığı sardığı zaman sevap kazanır. Bu sevabı kazanır; Allah'ın lütfundan umarız, kazanıyordur.

Peygamber Efendimiz'in sarığı sardığı zaman ucunu iki küreğinin arkasına, yani omzunun arkasına doğru sarkıttığı rivayet ediliyor. O şekle uyarsa Peygamber Efendimiz'in sarık sarma şekline daha uygun sarmış olur. O daha iyi olur.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in sarığı böyle sarığı gibi bazen sırf "takke" diyeceğimiz "kalensüve" denilen şeyle namaz kıldığı, bazı kereler de hiçbirisi olmadan da namaz kıldığı olmuş. Yani sıralayacak olursak; en sevaplı Şekil sarık sarmaktır. Sarık sarmanın da güzel Őekli, sarığı dolamasının çok olmasıdır. Dolaması çok olduğuca sevabı daha çok oluyor. Onun için ince tutup çok dolamalı yapmakta bir fayda vardır. Ucunu da sarkıtmak Efendimiz'in sarış tarzına daha uygun oluyor.

Soru: Havale işlerinde faydalanmak üzere bankalarda cüzi hesap açtırmak câiz olur mu?

Cevap: Bir işlem yapıldığı için, bilmiyorum, belki bir müsaade olur. Aslında yanlış olan bir Şeyin yapılmasını kuvvetlendiren bir mekanizma oluyor. Mecburiyet de var, ticarî hayatta böyle Şeyler oluyor, diye düşünülebilir.

Soru: Râmûzü'l-ehâdîs adlı hadis kitabında mevzû ve zayıf hadislerin çok olduğu bizlere okulda söyleniyor. Bizi tatmin edici bilgi vermenizi rica ediyoruz.

Cevap: *Râmûzü'l-ehâdîs* hadis koleksiyonu Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin hazretleri tarafından telif edilmiş bir kitaptır. Bu, büyük ölçüde İmam Suyutî'nin *el-Câmiu's-sağîr*'iyle çakışır. Yani birçok hadîs-i şerîfler her ikisinde de müşterektir. Hocamız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin bazı kaynaklardan başka bazı hadîs-i şerîfler de almıştır.

Zayıf hadisler hadis kaynaklarında olabilir. Ama onu hadis alimi kendisinin tecrübesine dayanarak kitabına almayı -vasfını belirtmek suretiyle- uygun görmüş oluyor. Bu kitabı yazan hadis ilminden cahil bir insan değildir. Yani hadis ilmini çok iyi bilen bir insandır. Hadislerin arkasında zayıf olduğunu belirtiyor. Hatta bazılarında “Bu hadise filanca alim ‘mevzû’ demiştir.” diye belirtiyor. O kaydı da belirtiyor.

Yalnız bazı alimlerin “mevzû” demiş olduğu hadislerin aslında başka kaynaklardan deliller getirilerek mevzû olmadığını ispat eden çalışmalar da yapılmıştır. Mesela İmam Suyutî, kendisi İbnü'l-Cevzî tarafından “mevzû” denilen 50 küsur kadar hadîs-i şerîfin kaynaklarını göstererek bu iş hükmünde

İbnü'l-Cevzî'nin biraz sert davrandığını, acele ettiğini belirtmiştir. Yani bu hadis alimlerinin ilimleriyle ilgili meslekî bir problemleridir.

Bu hadîs-i şerîflerin bu durumlarını bildiği halde, bilmesine rağmen bu kitabın içine almış ve bunların bilinmesini uygun görmüş. Zayıf hadislerden ahlâkî hadislerden istifade edilir, edilegelmiştir. [Ahmed Ziyaeddin] Hocamız mevzû olduğu söylenen hadîs-i şerîflerin de bir kısmının mevzû olmadığına kâni olmuş olabilir. Bir kısmının da o haliyle bilinmesini uygun görmüş olabilir.

Hocamız şöyle bir metod takip ediyor: Birisinin bir “zayıf” veya “mevzû” dediği hadîs-i şerîfi alıyor, altında ona benzer bir iki rivayet daha getirerek, “bak, buna ‘mevzû’ diyorlar ama aslında başka kaynaklardan da bunun böyle olmadığı görülüyor, işte...” demiş gibi bir metodu var.

Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi hadis alimidir. O fakültedeki şahıslar kadar bu meseleleri bilen bir insandır. Uygun görmüş. Biz de okuyoruz bu kitabı. “Okunsun da istifade edilsin.” demiş.

Siz bu hadislerle gelinceye kadar her gün nice gazete okursunuz. Kütüphanenizde nice romanlar vardır. Nice kitaplar vardır. Nice nice başka eserler vardır... Bu hadîs-i şerîf külliyyâtı içindeki malzemenin hepsi istifadeli ve tecrübeli bir insanın süzgecinden geçmiştir. Hocamız bunların okunmasını, bilinmesini uygun görmüş. Yetişmemiz bakımından “bunları okuyun” diye kitabına derc etmiş. O bakımdan faydalıdır. Okuyoruz, faydasından biz de istifade ediyoruz.

Allah hepinizden razı olsun. Allah dünya ve âhiretin hayırlarına cümlenizi, cümlemizi nâil eylesin.

el-Fâtiha...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
: 22 Rebîü'l-Âhir 1409 /
01.12.1988
Özelif Sitesi/ ANKARA

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

